

ÚTIVIST

Laugavegi 178. Sími 562 1000. www.utivist.is

Reykjavík 14. mars 2019

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið,
Skuggasundi 1,
Reykjavík.

Efni: Umsögn Ferðafélagsins Útivistar við drög að lagafrumvarpi um breytingu á lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Ferðafélagið Útivist fagnar framkomnu lagafrumvarpi og þeim umbótum sem þar eru á ákvæðum náttúruverndarlaga er varða almannarétt.

Almennt um almannarétt

Það er grundvallaratiði fyrir starfsemi áhugamannafélaga um útivist að almannaréttur sé tryggður. Náttúruverndarlög voru fyrst sett árið 1956 og komu þar inn ákvæði um almannarétt sem tóku við af hinum fornu ákvæðum úr Grágás. Nokkuð var þrengt að þessum rétti við endurskoðun laganna 1971 og 1999. Síðasta áratug hefur útivistarfolk fundið vaxandi þörf á að styrkja þennan rétt almennings á ný í ljósi þess að í vaxandi mæli mætir það hindrunum á ferðum sínum um náttúruna. Það tókst þegar ný náttúruverndarlög voru samþykkt á Alþingi 2013, en sem kunnugt er var gildistöku þessara laga frestað. Áður en lögin tóku gildi árið 2015 ákvað Alþingi að gera breytingar á lögnum þannig að almannaréttarákvæðin voru færð aftur til fyrra horfs eins og þau voru í lögnum frá 1999. Það var þó bót í máli að með lögnum fylgdi vilyrði um að almannaréttur yrði endurskoðaður þannig að réttur almennings til að njóta náttúrunnar yrði tryggður. Þetta frumvarp sem hér er komið fram felur í sér efndir á því vilyrði.

Með vaxandi útivist hefur umferð um landið vaxið gífurlega og á sama tíma hafa komið til sögunnar landeigendur sem vilja takmarka eða banna umferð um landareign sína meira en áður var venja. Þetta kallar á löggjöf þar sem hagsmunir beggja eru tryggðir þó að góð samskipti og tillitsemi verði alltaf ráðandi þáttur í sambúð þessara aðila.

Athugasemdir við einstaka greinar

18. gr.

Útivist gerði á sínum tíma athugasemdir við að í greininni væri réttur landeiganda til að takmarka eða banna almenningi för um afgirt óræktað land væri því sem næst ótakmarkaður. Fullur skilningur er á að slíkar takmarkanir geti verið nauðsynlegar vegna nýtingar eða verndunar en mikilvægt er að í lagagreininni komi fram að takmarkanir skuli byggjast á slíkum atriðum. Við teljum að þær breytingar sem lagðar eru til á þessari grein komi til móts við athugasemdir okkar, án þess að möguleikar landeiganda til að vernda hagsmuni sína séu fyrir borð bornir. Þó væri til bóta ef betur væri skýrt hvað telst falla undir nýtingu í þessu sambandi, en það er full opið til túlkunar eins og það er sett hér fram.

Ennfremur er hér stigið mikilvægt skref í að hindra gjaldtöku fyrir aðgang að náttúrunni. Vissulega getur þurft fjármagn á vinsælum stöðum til að bregðast við ágangi ferðamanna og hafa stjórnvöld

ÚTIVIST

Laugavegi 178. Sími 562 1000. www.utivist.is

stigið ákveðin skref í því á undanförunum árum. Með þessari breytingu á 18. gr náttúruverndarlaga er raunar kveðið á um að fjármögnun þessara verkefna skuli ekki vera með svokallaðri skúravæðingu í náttúrunni.

24. gr.

Með þessari grein er gerður greinamunur á endurteknum skipulögðum hópferðum og tilfallandi ferðum einstakra hópa um landið. Þetta er mikilvægt því með þessu er landeigendum tryggðir möguleikar að verjast ónæði sem verður þegar einstaka ferðaþjónustuaðilar gera út á einstaka náttúrufyrirbæri í eignalandi, án þess að réttur almennings til ferðalaga sé skertur. Það er mikilvægt að ágangur af völdum skipulagðrar ferðaþjónustu verði ekki til þess að réttur landsmanna til að ferðast um landið verði skertur. Hér er stigið athyglisvert skref í þá átt. Um leið gefur þetta ákvæði möguleika á að vernda einstaka náttúruperlur fyrir of miklum ágangi. Við styðjum því þessa breytingu heilshugar og teljum hana þjóna bæði hagsmunum útivistarfólks, landeiganda og náttúrunnar.

25. gr.

Með nýrri málsgrein í 25. gr. laganna er Umhverfisstofnun gert kleyft að setja fjöldatakmarkanir á tiltekið svæði á grunni þolmarkagreiningar. Því verður ekki á móti mælt að í einstaka tilfellum getur verið full þörf á slíkum takmörkunum. Við gerum því ekki athugasemdir við þessa breytingu eins og hún er sett fram hér, en leggjum áherslu á að slíkar takmarkanir séu ávallt byggðar á vönduðum gögnum. Einnig teljum við eðlilegt að útivistarfélagum sé með lögum tryggður umsagnaréttur um slíkar takmarkanir.

29. gr.

Hér er sérstaklega tiltekið að réttur til að krefjast úrlausnar vegna ólögmætra hindrana nær einnig yfir hindranir í formi ólögmætrar gjaldtöku skv. 18. gr. Þetta er nauðsynleg viðbót við greinina og í samræmi við breytingu á 18. grein.

Lokaorð

Eins og að framan kemur fagnar Útivist þeim breytingum sem lagðar eru til í frumvarpinu og snúa að almannarétti. Náttúruupplifun og útivist er nátengd náttúruvernd og því er almannaréttur órjúfanlegur þáttur í lögum um náttúruvernd. Almennigur á Íslandi hefur sterk tengsl við landið og náttúruna og viðhorf fólks til náttúruverndar eru grundvölluð á þessum tengslum. Því er mikilvægt að lög um aðgengi fólks að náttúrunni séu sanngjörn og takmarkanir byggja á rökrænum forsendum.

Virðingarfyllt

fyrir hönd Ferðafélagsins Útivistar

Skúli H. Skúlason
framkvæmdastjóri